

Konkurences padome

Vadlīnijas par Iecietības programmas piemērošanu

Rīgā
2023

Saturs

SATURS	2
LIETOTIE TERMINI	3
IEVADS	5
1. KAS IR IECIETĪBAS PROGRAMMAS VIENOŠANĀS?	6
2. IECIETĪBAS PROGRAMMAS PIEMĒROŠANAS KRITĒRIJI	7
2.1. Kur un kā iespējams pieteikties Iecietības programmai?.....	8
2.2. Iecietības programmas ietvaros iespējamie naudas soda samazinājumu veidi	9
2.3. Kritēriji, lai kvalificētos iecietības programmai un sniedzamās informācijas apjoms.....	10
2.3.1. Patiesa sadarbība	12
2.3.2. Kad vairs nav iespējams kvalificēties iecietības programmai? .	12
3. DARBĪBAS PIRMS IECIETĪBAS PROGRAMMAS PIETEIKUMA IESNIEGŠANAS 13	
3.1. Neformāla un konfidenciāla konsultācija	13
3.2. Iekšēja uzņēmuma izmeklēšana/audits	14
4. IESNIEDZĒJA IDENTITĀTES UN SNIEGTĀS INFORMĀCIJAS AIZSARDZĪBA	14
5. PIETEIKUMA PAR IECIETĪBAS PROGRAMMAS PIEMĒROŠANU IZSKATĪŠANA	15
6. PRIEKŠROCĪBAS SAISTĪBĀ AR ZAUDĒJUMU ATLĪDZĪBAS PRASĪBĀM PĀRKĀPĒJAM, KURŠ IECIETĪBAS PROGRAMMAS IETVAROS IR PILNĪBĀ ATBRĪVOTS NO NAUDAS SODA	16
7. KONTAKTINFORMĀCIJA	16
PIELIKUMS	18

Lietotie termini

Iecietības programma – programma, kas tiek īstenota, lai piemērotu Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 101. pantu vai Konkurences likuma (turpmāk – KL) 11. pantu, saskaņā ar kuru iecietības programmas vienošanās dalībnieks neatkarīgi no citiem pārkāpumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem izmeklēšanā sadarbojas ar konkurences iestādi, brīvprātīgi sniedzot tam zināmu informāciju par pārkāpumu un savu lomu tajā, pretī ar attiecīgu lēmumu vai procesa izbeigšanu saņemot atbrīvojumu no naudas soda, kas piemērojams par iesaistīšanos pārkāpumā, vai naudas soda samazinājumu.¹

Iecietības programmas pieteikuma iesniedzējs - tirgus dalībnieks, kas atbilstoši iecietības programmai piesakās uz atbrīvojumu no naudas soda vai uz naudas soda samazinājumu.²

Iecietības programmas vienošanās - karteļa, vertikālās vienošanās par tālākpārdošanas cenas noteikšanu vai pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizlieguma vienošanās.³

Karteļa vienošanās – konkurentu vienošanās, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, īstenojot, bet neaprobežojoties ar iepirkuma vai pārdošanas cenu vai citu tirdzniecības nosacījumu, tai skaitā saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, noteikšanu vai koordinēšanu, ražošanas vai pārdošanas kvotu sadali, tirgu un klientu sadali, tai skaitā piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai vienošanos par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem, importa vai eksporta ierobežošanu vai pret konkurenci vērstām darbībām attiecībā uz citiem konkurentiem.⁴

Vertikāla vienošanās - vienošanās, kuru noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem.⁵

Iecietības programmas ietvaros sniegta liecība - tirgus dalībnieka vai fiziskās personas, vai to vārdā konkurences iestādei brīvprātīgi sniegta informācija mutvārdos vai rakstveidā vai minētās informācijas transkripcija, kurā aprakstīta šā tirgus dalībnieka vai fiziskās personas rīcībā esošā informācija par iecietības programmas vienošanos un šā tirgus dalībnieka vai fiziskās personas loma tajā un kura speciāli sagatavota iesniegšanai attiecīgajā konkurences iestādē, lai saņemtu atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu saskaņā ar iecietības programmu, un kurā nav ietverti pierādījumi, kas pastāv

¹ KL 1. panta 1.² punkts.

² KL 1. panta 1.⁴ punkts.

³ KL 1. panta 1.⁵ punkts.

⁴ KL 1. panta 2.¹ punkts.

⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr. 797 "Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 797).

neatkarīgi no lietas izpētes procedūras, neraugoties uz to, vai šī informācija atrodas konkurences iestādes lietas materiālos, proti, vai ir bijusi iepriekš.⁶

Iecietības programmas ietvaros sniegtas liecības pielikumi – jebkāda veida pierādījumi, informācija/ziņas, kas liecina par faktiem un apstākļiem, kas ir pietiekami lietas ierosināšanai vai KL noteikto aizliegumu pārkāpumu konstatēšanai.⁷

Rindas aizņēmējs – tirgus dalībnieks, kurš iesniedz iecietības programmas pieteikumu Konkurences padomē (turpmāk – KP), lai saņemtu iespēju "aizņemt pirmo vietu rindā".

Zaudējuma atlīdzināšanas prasība – tiesā celta prasība par konkurences tiesību rezultātā nodarītu zaudējumu atlīdzību.⁸

⁶ KL 1. panta 1.³ punkts.

⁷ Par pierādījumiem uzskatāmi tiešie un netiešie pierādījumi, piemēram, dokumenti, e-pasti, audio, video, piezīmes u.c., neatkarīgi no datu nesēja veida, kurā glabājas šie pierādījumi un citas ziņas.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/104/ES (2014. gada 26. novembris) par atsevišķiem noteikumiem, kuri valstu tiesībās reglamentē zaudējumu atlīdzināšanas prasības par dalībvalstu un Eiropas Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, 2. panta 4. punkts. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0104&from=EN>.

Ievads

Šo vadlīniju mērķis, balstoties uz KL un Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumiem Nr. 179 "Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu", ir sniegt vispārīgus teorētiskus un praktiskus ieteikumus uzņēmumiem un to pārstāvjiem par iecietības programmu, tās piemērošanas principiem un praksi KP. Vadlīnijās ir plašāk skaidroti kritēriji, kas tiek piemēroti attiecībā uz iecietības programmas pieteikuma iesniedzēju.

Šī programma ir būtisks un nozīmīgs rīks konkurences tiesību pārkāpumu atklāšanā, jo tā veicina konkurences tiesību smagāko pārkāpumu atklāšanu, pārkāpēju efektīvu saukšanu pie atbildības un soda piemērošanu. Tādēļ ir nepieciešams skaidrot, kas ir iecietības programma un kādas ir tās piedāvātās iespējas.

Lai veicinātu izpratni par iecietības programmas iespējām, vadlīnijas pieteikuma iesniedzējus sadala atbilstoši tam, vai iesniedzējs kvalificējas pilnam atbrīvojumam no soda vai naudas soda samazinājumam. Tāpat tiek skaidrots, kādos gadījumos uzņēmums nevar kvalificēties iecietības programmai un kādā lietas izpētes stadijā KP pieteikumu vairs nepieņems. Papildus tiek paredzēti un skaidroti veidi, kādā uzņēmums ir aicināts izvērtēt savas iespējas izmantot šo programmu, paredzot arī iespēju neformāli konsultēties KP.

Savukārt vadlīniju pielikumā ir apkopota līdzšinējā KP prakse attiecībā uz iecietības programmas piemērošanu, piemērojot gan pilnu atbrīvojumu, gan ievērojami samazinot noteikto naudas sodu uzņēmumiem, kas sadarbojušies šīs programmas ietvaros.

1. Kas ir iecietības programmas vienošanās?

Iecietības programmas vienošanās var būt karteļa vienošanās, vertikāla vienošanās par tālākpārdošanas cenas noteikšanu vai pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizlieguma vienošanās.⁹

Karteļa vienošanās tiek uzskatītas par vienu no smagākajiem KL pārkāpumiem.¹⁰ Kartelis visbiežāk izpaužas kā:

- vienošanās par cenu vai cenas veidošanas noteikumiem, piemēram, vienojoties cenas vienlaicīgi paaugstināt vai nenolaist zem noteikta līmeņa;
- vienošanās par apmaiņu ar komercinformāciju, kas ļauj saprast un prognozēt konkurenta rīcību, tādā veidā deformējot konkurenci;
- vienošanās par tirgus sadali, piemēram, vienojoties katram darboties noteiktā teritorijā vai ar noteiktiem klientiem;
- vienošanās par to, vai un ar kādiem nosacījumiem piedalīties iepirkumu konkursos.

Būtiski atcerēties, ka KL 11. panta pirmajā daļā uzskaitītie aizliegtas vienošanās izpausmes veidi ir tikai piemēri. Tas nozīmē, ka karteļu vienošanās var izpausties arī citādāk, ar noteikumu, ja tās mērķis ir konkurences ierobežošana, samazināšana vai deformēšana.

Vertikāla vienošanās par tālākpārdošanas cenu noteikšanu ir vienošanās, kuras mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem apstākļiem, ko var ietekmēt vienošanās dalībnieki, ir ierobežot pircēja iespēju noteikt pārdošanas cenu. Piegādātājs ir tiesīgs noteikt maksimālo vai ieteicamo pārdošanas cenu ar nosacījumu, ka vienošanās dalībnieki šādi slēptā veidā ar savu faktisko rīcību neievieš noteiktu vai minimālo pārdošanas cenu.¹¹

Pasīvās pārdošanas ierobežojuma aizlieguma vienošanās ir vertikāla vienošanās, ar kuru tiek ierobežota preču pārdošana atsevišķiem klientiem pēc to lūguma (arī preču piegāde šādiem klientiem), pamatojoties uz to, ka šo klientu grupu vai teritoriju ekskluzīvi apkalpo kāds cits izplatītājs. Šāda pasīvās pārdošanas ierobežošana ir aizliegta, ja pircējs nav veicis pasākumus, kas vērsti uz to, lai radītu vai palielinātu pieprasījumu pēc preces ekskluzīvās klientu grupas vai ekskluzīvās teritorijas klientu vidū.¹²

Ja KP konstatē **karteli**, tai ir tiesības karteļa dalībniekam piemērot naudas sodu līdz 10 % apmērā no tā iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma.¹³ Tirgus dalībniekam, kas sodīts par dalību kartelī,

⁹ KL 1. panta 1.⁵ punkts.

¹⁰ Skatīt informatīvo video par to, kas ir kartelis. Pieejams: <http://www.kp.gov.lv/lv/aizliegtas-vienosanas>.

¹¹ MK noteikumi Nr. 797, 8.1. punkts.

¹² MK noteikumi Nr. 797, 2.11. punkts.

¹³ KL 12. panta trešā daļa.

papildus tiek piemērots arī liegums trīs gadus piedalīties publiskajos iepirkumos.¹⁴ Savukārt par **vertikālu aizliegtu vienošanos**, KP var piemērot naudas sodu līdz 5% no tirgus dalībnieka iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma.¹⁵

2. Iecietības programmas piemērošanas kritēriji

Iecietības programma ir iespēja uzņēmumam, kas ir vai ir bijis iesaistīts iecietības programmas vienošanā, brīvprātīgi iesniegt pierādījumus par šo pārkāpumu KP un saņemt:

- 1) pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no naudas soda un
- 2) karteļa gadījumā, atbrīvojumu no lieguma trīs gadus piedalīties publiskajos iepirkumos.¹⁶

Nosacījumi, lai saņemtu pilnīgu atbrīvojumu no soda:

- uzņēmums pēc savas iniciatīvas pirmais iesniedzis KP pieteikumu;
- uzņēmuma sniegtā informācija un pierādījumi par pārkāpumu ir pietiekami, lai varētu veikt KL 9. panta piektās daļas 4. punktā minētās procesuālās darbības un konstatēt pārkāpumu;
- pēc pieteikuma iesniegšanas uzņēmums nekavējoties ir izbeidzis dalību iecietības programmas vienošanā, ja vien KP nav noteikusi citādi;
- uzņēmums sniedz visus pieejamos pierādījumus, kas saistīti ar iecietības programmas vienošanās darbību, un pirms pieteikšanās šādus pierādījumus nav iznīcinājis, viltojis vai noslēpis;
- faktu par sadarbību ar KP uzņēmums nav izpaudis nedz pārējiem iecietības programmas vienošanās dalībniekiem, nedz citām personām;
- uzņēmums nav veicis darbības, lai piespiestu citus uzņēmumus piedalīties iecietības programmas vienošanā.

Nosacījumi, lai saņemtu naudas soda samazinājumu:

Ja izpētes lieta par konkrēto pārkāpumu jau ir ierosināta vai KP rīcībā jau ir pietiekami daudz pierādījumu, lai konstatētu pārkāpumu, vai par to ziņojis cits pārkāpumā iesaistīts uzņēmums, pretendēt uz pilnīgu atbrīvojumu uzņēmumam vairs nav iespējams, tomēr atzīstoties ir iespējams saņemt naudas soda samazinājumu (sk. Vadlīniju

¹⁴ Publisko iepirkumu likuma 42. panta ceturtās daļas 2. un 3. punkts.

¹⁵ KL 12. panta otrā daļa.

¹⁶ Atsevišķos MK noteikumos ir iekļauts aizliegums saņemt valsts atbalstu, ja tirgus dalībnieks ir sodīts par konkurences tiesību pārkāpumu, kas izpaužas kā vertikālā vienošanās, kuras mērķis ir ierobežot pircēja iespēju noteikt tālākpārdošanas cenu. Iecietības programma paredz atbrīvojumu arī no šāda veida liegumiem.

2.2. punktu).¹⁷ Tāpat uz pilnīgu atbrīvojumu nevar pretendēt uzņēmums, kas piespiedis citus tirgus dalībniekus iesaistīties iecietības programmas vienošanā vai pēc pieteikuma iesniegšanas KP vēl aizvien turpina dalību iecietības programmas vienošanā.

Lai pie šādiem faktiskajiem apstākļiem uzņēmums saņemtu naudas soda samazinājumu, uzņēmums var pēc savas iniciatīvas:

- iesniegt pierādījumus, kas būtiski papildina KP rīcībā esošo informāciju, vai
- iesniegt pierādījumus par citu iecietības programmas vienošanos (Iecietība Plus).

2.1. Kur un kā iespējams pieteikties Iecietības programmai?

Iecietības programmai iespējams pieteikties KP. Pieteikuma iesniegšana var notikt rakstveidā vai tiekoties ar KP pārstāvi (Vadlīniju 7. nodaļā pieejama kontaktinformācija) klātienē, mutvārdos sniedzot detalizētu izklāstu par pārkāpumu, KP protokolējot attiecīgo sarunu.

Ja tirgus dalībnieks iecietības programmas ietvaros vēlas ziņot par pārkāpumu KP, tad, ātrāk piesakoties iecietības programmai vai aizņemot pirmo vietu rindā, būs lielāka iespējamība tam pretendēt uz pilnīgu atbrīvojumu no soda. Ja iesniegts pieteikums, lai aizņemtu pirmo vietu rindā, pilns pieteikums atbrīvojumam no naudas soda iesniedzams KP noteiktajā termiņā.

Pirmās vietas aizņemšana rindā nodrošina tirgus dalībniekam iespēju pilnībā pabeigt iekšējo izmeklēšanu, lai iegūtu un apkopotu visu informāciju un pierādījumus, kas vajadzīgi pilna pieteikuma iesniegšanai, neuztraucoties, ka šajā laikā kāds cits tās pašas iecietības programmas vienošanās dalībnieks var iesniegt pilnu pieteikumu atbrīvojumam no naudas soda.

Pieteikumā par pirmā kārtas numura piešķiršanu atbrīvojumam no naudas soda norāda informāciju¹⁸ par iecietības programmas vienošanās:

- dalībniekiem;
- mērķi;
- raksturu un darbības ilgumu;
- rezultātā skartās konkrētās preces tirgiem un ģeogrāfisko teritoriju.

¹⁷ KL 12.¹ panta otrās daļas 2. punkts.

¹⁸ Visa informācija tiek sniegta ciktāl tā pieteikuma iesniedzējam ir zināma pieteikuma iesniegšanas brīdī.

Tāpat pieteikumu iecietības programmai var iesniegt KP inspekcijas jeb procesuālo darbību laikā, par šīs iespējas izmantošanu informējot KP amatpersonas procesuālo darbību sākumā. Tomēr šādā gadījumā iesniegtajiem pierādījumiem var nebūt tik būtiska loma pārkāpuma izmeklēšanā, kā rezultātā tas attiecīgi var ietekmēt arī iespējamā piešķiramā naudas soda samazinājuma apmēru.

2.2. Iecietības programmas ietvaros iespējamie naudas soda samazinājumu veidi

Ievērojot normatīvo regulējumu, iecietības programmas ietvaros iespējamās naudas soda samazinājumus var iedalīt trīs veidos atkarībā no tā, vai pieteikuma iesniedzējs var saņemt pilnīgu atbrīvojuma no soda vai naudas soda samazinājumu un kad iesniegts pieteikums.

Tādējādi iespējams:

- pilnīgs atbrīvojums no soda – **100 %** (turpmāk – A veids);
- naudas soda samazinājums **30 % - 50 %** (turpmāk – B veids) iecietības programmas vienošanās dalībniekam, kas pirmais iesniedzis pieteikumu par naudas soda samazinājumu;
- naudas soda samazinājums **20 % - 30 %** (turpmāk – C veids) pārējiem iecietības programmas vienošanās dalībniekiem, kas iesnieguši pieteikumu par naudas soda samazinājumu.

Tomēr jāņem vērā, ka KP pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu iecietības programmas ietvaros apstiprina vai noraida ar to pašu lēmumu, ar kuru konstatē KL 11. panta pirmajā daļā vai LESD 101. panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu, uzliek tiesisku pienākumu un naudas sodu.

Izlemjot par pieteikuma apstiprināšanu vai noraidīšanu, KP ņem vērā to, kad iesniegts pieteikums ar pierādījumiem un to cik liela ir pierādījumu pievienotā vērtība. Tas nozīmē, ka tiek vērtēts, ciklīdz iesniegtie pierādījumi, ņemot vērā to būtību un detalizācijas pakāpi, palīdz veikt sekmīgu izmeklēšanu un pierādīt iecietības programmas vienošanās esamību, atspoguļo Iecietības programmas pieteikuma iesniedzēja lomu un tā rīcībā esošo informāciju. Gadījumos, kad iecietības ziņojums tiek sniegts pēc tam, kad KP ir jau ieguvusi noteiktus pierādījumus patstāvīgi vai no cita avota, KP vērtē, kādā mērā šāda informācija palīdz atklāt jaunus nozīmīgus faktus (piemēram, pierāda izmeklēšanai nozīmīgi garāku pārkāpuma periodu, teritoriālo aptveramību u.c.).

2.3. Kritēriji, lai kvalificētos iecietības programmai un sniedzamās informācijas apjoms

Lai iecietības programmas pieteikuma iesniedzējs iegūtu pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu, tam ir jāatbilst vairākiem nosacījumiem. Tāpat iecietības programmas pieteikuma iesniedzējam ir jāatceras, ka nosacījumi jāievēro visu lietas izpētes procesu līdz galīgajam KP lēmumam.

Tabula Nr. 1

Kritēriji, lai kvalificētos iecietības programmai

Nosacījums	Sadarbības formāts
Atzišana	Pieteikuma iesniedzējs atzīst dalību iecietības programmas vienošanā.
Informācija	Pieteikuma iesniedzējam ir jāsniedz visa tā rīcībā esošā informācija, kas saistīta ar iecietības programmas vienošanās darbību.
Sadarbība	Pieteikuma iesniedzējam visā izmeklēšanas procesā līdz pat galējā lēmuma pieņemšanai ir jāsadarbojas ar KP.
Pārkāpuma izbeigšana	Pieteikuma iesniedzējam ir jāatturas no turpmākās dalības iecietības programmas vienošanā no brīža, kad tas ir iesniedzis pieteikumu KP iecietības programmai, ja vien KP nav noteikusi citādi.
Konfidencialitāte	Pieteikuma iesniedzējs faktu par sadarbību ar KP nav izpaudis nedz pārējiem iecietības programmas vienošanās dalībniekiem, nedz citām personām.
Nav realizējis spaidus	Attiecībā uz A veidu pieteikuma iesniedzējs nedrīkst būt veicis pasākumus, lai piespiestu citu uzņēmumu piedalīties iecietības programmas vienošanā.

Tabula Nr. 2

Sadarbības līmenis A, B un C veidos

Veids	A	B un C
Sniedzamās informācijas apjoms	Pieteikuma iesniedzējam ir jābūt pirmajam, kas ziņo par pārkāpumu un attiecīgi sniedz pierādījumus par iecietības programmas vienošanās pastāvēšanu, turklāt KP rīcībā ziņojuma brīdī nav ziņu par šādas vienošanās eksistenci.	B un C veida iecietības pieteikuma iesniedzēja sniegtajai informācijai ir jābūt ar pievienoto vērtību, proti, tā sniedz būtisku ieguldījumu izmeklēšanas procesā (jo KP rīcībā jau ir ziņas par iecietības vienošanās pastāvēšanu). Tā var būt, piemēram, informācija par

	Pieteikuma iesniedzējam, kas pretendē uz A veida iecietību ir jāiesniedz vismaz tāds informācijas apjoms, kas KP dotu pietiekamu pamatu procesuālo darbību veikšanai un izmeklēšanas uzsākšanai.	papildu epizodēm, kāda uzņēmuma darbinieka sniegti būtiski un detalizēti paskaidrojumi, kas ļautu labāk izprast realizēto pārkāpumu, vai arī informācija, kas jau ir KP rīcībā, tiek būtiski papildināta ar augstu detalizētības pakāpi.
Nosacījumi/ kritēriji, kas pieteikuma iesniedzējam ir jāizpilda	Pieteikuma iesniedzējs: atzīst savās darbībās KL 11. panta pārkāpumu; nodrošina KP ar pilnīgu informāciju un pierādījumiem par pārkāpumu; nodrošina patiesu un nepārtrauktu sadarbības ar KP; nodrošina atturēšanos no turpmākas darbības iecietības programmas vienošanā; nav izpaudis pārējiem iecietības programmas vienošanās dalībniekiem vai citām personām, ka sadarbojas ar KP; nav piespiedis pārējos tirgus dalībniekus piedalīties iecietības programmas vienošanā.	Iecietības programmas pieteikums satur tos pašus kritērijus, kuri minēti pie A veida, izņemot kritēriju par spaidu realizāciju.
Priekšrocības	100 % atbrīvojums no naudas soda; Karteļa gadījumā, nav lieguma trīs gadus piedalīties publiskajos iepirkumos.	B veidam – 30 % līdz 50 % naudas soda samazinājums; C veidam – 20 % līdz 30 % naudas soda samazinājums; Karteļa gadījumā, nav lieguma trīs gadus piedalīties publiskajos iepirkumos.

Papildus iepriekš minētajiem naudas soda atbrīvojuma vai samazinājuma veidiem ir arī programma **Iecietība Plus**. Šajā gadījumā iecietības programmas pieteikuma iesniedzējs (kurš ir viens no pastāvošas iecietības programmas vienošanās dalībniekiem) pēc savas iniciatīvas KP sniedz pierādījumu par citas iecietības programmas vienošanās pastāvēšanu, par kuru KP nav bijusi informācija un par kuru saņem pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda, kā arī naudas soda samazinājumu attiecībā uz iecietības programmas vienošanos, par kuru KP rīcībā jau ir bijusi informācija.

2.3.1. Patiesa sadarbība

Iecietības programmas pieteikuma iesniedzēja sadarbībai ar KP jābūt konstruktīvai un vērstai uz kopīga mērķa sasniegšanu. Piemēram, ja KP amatpersonām nepieciešama papildu informācija no bijušā vai esošā darbinieka, tad pieteikuma iesniedzējs iesaistās un sniedz atbalstu savu iespēju robežās.

Sadarbībai jābūt arī savlaicīgai, t.i., jāievēro KP noteiktie termiņi, informācija jāsniedz nekavējoties, kā arī informācija jā sagatavo atbilstoši KP noteiktajām prasībām. Ja pieteikuma iesniedzējam ir grūtības izpildīt kādu no iepriekš minētajām prasībām, tad par to pēc iespējas ātrāk jāinformē KP un jā saskaņo turpmākā darbība.

Ja KP sadarbības laikā rodas bažas, ka pieteikuma iesniedzēja rīcība nav konstruktīva, apzināti tiek kavēti sniedzamās informācijas noteiktie termiņi vai pastāv citi apstākļi, kas neatbilst sadarbības ietvaram, tad par esošajām bažām tiek informēts pieteikuma iesniedzējs. Gadījumā, ja šādām darbībām nav objektīva skaidrojuma, tad pieteikuma iesniedzējs var zaudēt iecietības programmas ietvaros iegūstamo atbrīvojumu no soda vai tā samazinājumu.

2.3.2. Kad vairs nav iespējams kvalificēties iecietības programmai?

Lai varētu pretendēt uz pilnu naudas soda atbrīvojumu, iecietības programmas pieteikuma iesniedzējam ir jābūt pirmajam, kas ziņo par pārkāpumu un sniedz pierādījumus par iecietības programmas vienošanās pastāvēšanu, turklāt KP rīcībā nav ziņu par šādas vienošanās eksistenci. Attiecīgi ir vēlams iesniegt pieteikumu nekavējoties, kad uzņēmums identificē savā rīcībā pārkāpuma pazīmes. Pretējā gadījumā tas riskē, ka kāds cits no iecietības programmas vienošanās dalībniekiem piesakās pirmais vai arī, ka KP jau ir uzsākusi veikt pārkāpuma izmeklēšanu un pierādījumu iegūšanu, kā rezultātā attiecīgais uzņēmums varētu pretendēt tikai uz naudas soda samazinājumu.

Attiecīgi, jo vēlāk uzņēmums iesniedz pieteikumu, jo mazāka iespēja, ka tā sniegtie pierādījumi un ziņas varētu būtiski papildināt KP rīcībā esošos pierādījumus, kā rezultātā pieteikums atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām var nekvalificēties iecietības programmai.

Pieteikuma iesniedzējam jāapzinās, ka informācija, ko tas iesniedz jau vēlīnā izmeklēšanas stadijā (īpaši pēc procesuālajām darbībām) vai pēc vēstules, kas sagatavota, pamatojoties uz KL 26. panta sesto daļu,¹⁹

¹⁹ KL 26. panta sestā daļa nosaka: "... Konkurences padome rakstveidā paziņo procesa dalībniekiem, ka ir iegūta informācija, kas nepieciešama lēmuma pieņemšanai."

t.i., vēstules, kurā norādīti fakti, uz kā pamata KP ir gatava pieņemt lēmumu (turpmāk – faktu vēstule), noteikti nekvalificēsies A veida iecietības programmas prasībām.

Šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējs var kvalificēties un saņemt:

- B vai C veida naudas soda samazinājumu, ja sniegs informāciju, kas nav KP rīcībā par minēto pārkāpumu, vai sniegs informāciju, kas būtiski papildinās KP jau rīcībā esošo informāciju par pārkāpumu;
- Iecietību Plus, ja sniegs informāciju par citu iecietības programmas vienošanos.

Turklāt KP aicina noteikti neslēpt, bet gan sniegt uzņēmuma rīcībā esošo papildu informāciju, jo, pat nekvalificējoties A, B, C vai Iecietība Plus programmai, KP uzņēmuma sniegto informāciju var novērtēt kā atbildību mīkstināšu apstākli, tādējādi samazinot naudas sodu²⁰.

3. Darbības pirms iecietības programmas pieteikuma iesniegšanas

Pirms pieteikuma iesniegšanas ir daži svarīgi apsvērumi un ieteikumi, kas tirgus dalībniekam un viņu konsultantiem/pārstāvjiem būtu jāņem vērā pirms pieteikšanās minētajai programmai. Uzņēmumam bez iestādes iesaistes ir jāveic patstāvīgas darbības, kas saistītas ar informācijas noskaidrošanu un iegūšanu, lai pēc iespējas nodrošinātu, ka iestādē iesniegtais iecietības programmas pieteikums maksimāli pilnīgi atspoguļotu informāciju un pierādījumus par pārkāpumu vai pārkāpumiem tajās epizodēs, kurās iecietības programmas pieteikuma iesniedzējs bija iesaistīts.

3.1. Neformāla un konfidenciāla konsultācija

Tirgus dalībnieki, kas apsver iespēju pieteikties iecietības programmā, ir aicināti pirms tam neformāli tikt ar KP, lai novērstu šaubas, piemēram, par to, vai konkrētais gadījums kvalificējas iecietības programmai, kādi ir pieteikšanās kritēriji, u.c. Šāda tikšanās ir pilnīgi konfidenciāla, tai var deleģēt, piemēram, juridisko pārstāvi un tajā nav jāatklāj nedz uzņēmuma identitātes dati, nedz konkrētie faktiskie apstākļi. Tāpat uzņēmums vai tā pārstāvis var pajauties, ka konsultācijas laikā sniegtā informācija netiks izmantota pārkāpuma lietas ierosināšanai.

²⁰ Skat., piemēram, Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumu Nr. 179 "Kārtība, kādā nosaka naudas sodu par konkurences tiesību un negodīgas tirdzniecības prakses pārkāpumiem un piespiedu naudu par Konkurences padomes noteiktā tiesiskā pienākuma nepildīšanu" 21.1.3. punktu.

3.2. Iekšēja uzņēmuma izmeklēšana/audits

Tirgus dalībnieki, kas apsver iespēju pieteikties iecietības programmai, ir aicināti pirms tam uzņēmumā veikt iekšējo izmeklēšanu, tādējādi iegūstot pilnīgu informāciju gan no darbiniekiem, gan no elektroniskajiem datu nesējiem. Svarīgi ir nodrošināt, lai, veicot iekšējās izmeklēšanas darbības uzņēmumā, pēc iespējas tiktu samazināts informācijas noplūdes risks, kā arī nodrošināts, lai potenciālie pierādījumi tiktu maksimāli saglabāti. Ieteicams veikt šādus pierādījumu saglabāšanas pasākumus:

- izslēgt informācijas noplūdes risku saistībā ar citiem iecietības programmas vienošanā iesaistītajiem dalībniekiem;
- nodrošināt elektronisko pierādījumu saglabāšanu;
- nodrošināt fizisko pierādījumu saglabāšanu;
- intervēt no uzņēmuma puses iecietības programmas vienošanā tieši iesaistītās personas;
- veikt piezīmes/reģistrēt iekšējās izmeklēšanas laikā veiktos pasākumus.

Lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku slepenību un mazinātu informācijas noplūdes riskus, tirgus dalībniekam, kurš plāno iesniegt pieteikumu iecietības programmai, ieteicams izveidot sarakstu ar esošajiem un bijušajiem darbiniekiem, kuri ir informēti par iespējamu dalību iecietības programmā un kuru rīcībā atrodas pierādījumi par iespējamu aizliegtu vienošanos. Tāpat šīm personām ir jālūdz parakstīt vienošanos par to, ka viņi ievēros stingru konfidencialitāti un apņemas viņu rīcībā esošos pierādījumus neiznīcināt, nepārveidot vai kā citādi netraucēt iekšējās izmeklēšanas darbībām.

4. Iesniedzēja identitātes un sniegtās informācijas aizsardzība

Tā kā iecietības programmas pieteikuma iesniedzējs KP izpauž informāciju par iecietības programmas vienošanā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, tās darbību, periodu utt., KP aizsargā pieteikuma iesniedzēja identitāti. KP lēmumā par lietas izbeigšanu neiekļauj ziņas par to tirgus dalībnieku identitāti, kuri sadarbojušies ar KP iecietības programmas ietvaros. Par identitātes datiem uzskata datus, kas identificē tirgus dalībnieku, t.i., tā nosaukums, reģistrācijas numurs, dalībnieki, valdes locekļi, darbinieki, juridiskā un faktiskā adrese utt. Iesniedzēja identitāte tiek aizsargāta, lai aizsargātu pieteikuma iesniedzēja komerciālās intereses.

Vienlaikus KP uzdevums, saņemot dokumentus iecietības programmas ietvaros, ir sabalansēt lietas dalībnieku tiesības uz aizstāvību ar KP mērķi aizsargāt, saglabāt godīgu konkurenci, kā arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saukt pie atbildības vainīgās personas.

Lai lietas dalībnieki spētu realizēt savas tiesības uz taisnīgu tiesu un aizstāvību dažādās KP lietas izpētes stadijās, KP saskaņā ar KL 12.¹ panta piekto daļu ir jāsniedz piekļuve lietas materiāliem, t.sk. iecietības programmas ietvaros iesniegtajai informācijai. Pirms attiecīgās informācijas atklāšanas vai tās pieejas ierobežošanai KP rūpīgi izvērtē un diferencē tai sniegto informāciju, tādā veidā saglabājot gan iecietības programmas pieteikuma iesniedzēja interešu aizsardzību, gan nodrošinot pārējo lietas dalībnieku tiesības uz aizstāvību, kas ietver arī lietas materiālu apskati. Iepazīstoties ar KP izpētes lietas materiāliem, tirgus dalībniekiem vai to pilnvarotajiem juridiskajiem pārstāvjiem ir noteikts pienākums rīkoties atbilstoši informācijas iegūšanas mērķim, t.i., tikai un vienīgi, lai realizētu normatīvajos aktos paredzētās tiesības uz aizstāvību konkrētajā lietā.

Saskaņā ar KL 12.¹ panta piekto daļu informācija, kas iekļauta pieteikumā par iecietības programmas piemērošanu, ir ierobežotas pieejamības informācija, kas var tikt izpausta tikai procesa dalībniekiem. Pārējie tirgus dalībnieki, kuri bijuši iesaistīti iecietības programmas vienošanā var iepazīties ar liecību, kas sniegta iecietības programmas ietvaros, taču, iepazīstoties ar šo liecību, nav pieļaujama tās tehniska kopēšana, fotografēšana, skenēšana vai citāda šīs informācijas saglabāšana. Lietas izpētes laikā KP neatklāj personas, kas iesniegusi pieteikumu par atbrīvošanu no naudas soda, identitāti, kā arī neatklāj to lēmuma publiskojamā versijā.

Saskaņā ar Civilprocesa 250.⁶⁷ panta pirmās daļas 1. punktu tiesa, skatot zaudējumu atlīdzības prasības, neizprasa no KP, lietā iesaistītajām pusēm vai citām personām iecietības programmas ietvaros sniegtas liecības.

Tomēr jāņem vērā, ka šis ierobežojums neattiecas uz pierādījumiem, kuri pastāv neatkarīgi no konkurences iestādes veiktās izmeklēšanas, neraugoties uz to, vai šāda informācija atrodas vai neatrodas konkurences iestādes lietas materiālos.

Jebkurā gadījumā KP rūpīgi izvērtē un diferencē tai sniegto informāciju, saglabājot gan iecietības programmas pieteikuma iesniedzēja interešu aizsardzību, gan nodrošinot pārējo lietas dalībnieku tiesības uz aizstāvību.

5. Pieteikuma par iecietības programmas piemērošanu izskatīšana

KP pēc pieteikuma saņemšanas un tā izvērtēšanas, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, rakstiski paziņo iecietības programmas pieteikuma iesniedzējam par pieteikuma saņemšanu, norādot pieteikuma saņemšanas datumu un laiku, vai informējot par atteikumu un tā pamatojumu. Jāņem vērā, ka KP paziņojums apstiprina pieteikuma saņemšanu un atbilstību normatīvajos aktos

noteiktajiem kritērijiem. Pieteikumu pēc būtības izvērtē, pieņemot gala lēmumu lietā, attiecīgi KP pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda vai naudas soda samazinājumu iecietības programmas ietvaros apstiprina vai noraida ar to pašu lēmumu, ar kuru konstatē KL 11. panta pirmajā daļā vai LESD 101. panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu, uzliek tiesisku pienākumu un naudas sodu. KP pirms lēmuma pieņemšanas lietā izvērtē pieteikumā sniegtās informācijas nozīmību lietas izpētes procesā un aizliegtas vienošanās konstatēšanā.

Ja pieteikuma pieņemšana tiek atteikta, pieteicējs pēc trūkumu novēršanas var iesniegt pieteikumu atkārtoti, ja iespējams kvalificēties konkrētajam iecietības programmas veidam.

6. Priekšrocības saistībā ar zaudējumu atlīdzības prasībām pārkāpējam, kurš iecietības programmas ietvaros ir pilnībā atbrīvots no naudas soda

Lai gan KL paredz, ka pārkāpēji ir solidāri atbildīgi par zaudējumiem, kas radušies kopīgi izdarīta konkurences tiesību pārkāpuma dēļ, tomēr attiecībā uz iecietības programmas dalībniekiem, kam tiek piešķirts pilnīgs atbrīvojums no naudas soda, ir noteikti izņēmumi. Tā iecietības programmas dalībnieks ir solidāri atbildīgs tikai saviem tiešajiem vai netiešajiem pircējiem, piemēram, pārtikas ražotāju karteļa dalībnieka tiešais pircējs ir mazumtirgotājs, savukārt netiešais – patērētājs. Savukārt attiecībā uz citām personām, kurām karteļa rezultātā radušies zaudējumi, tas ir solidāri atbildīgs tikai tad, ja pilnu zaudējumu atlīdzību nav iespējams iegūt no pārējiem tirgus dalībniekiem, kas piedalījās konkurences tiesību pārkāpuma izdarīšanā.

Ja konkurences tiesību pārkāpuma radītu zaudējumu atlīdzības prasības rezultātā viens no iecietības programmas vienošanās dalībniekiem solidārās atbildības ietvaros ir atlīdzinājis cietušajiem arī pārējo vienošanās dalībnieku nodarītos zaudējumus, tas ir tiesīgs prasīt atbilstošu atlīdzinājumu no pārējiem vienošanās dalībniekiem. Tomēr pārkāpēja, kurš iecietības programmas ietvaros ir atbrīvots no naudas soda, sniegtais atlīdzinājums šajā gadījumā nevar pārsniegt zaudējumu apmēru, kādu viņš nodarījis saviem tiešajiem vai netiešajiem pircējiem.

7. Kontaktinformācija

Iecietības programmas pieteikuma iesniegšanas gadījumā lūgums kontaktēties ar Aizliegtu vienošanos departamenta direktori

Ievu Šmiti. Direktores prombūtnes gadījumā lūgums sazināties ar Izpildinstitūcijas vadītāju Māri Spičku.

Aizliegtu vienošanās departamenta direktore

Ieva Šmite

Tālr. 67365221

Mob. tālr. 27885666

e-pasts: ieva.smite@kp.gov.lv

Izpildinstitūcijas vadītājs

Māris Spička

Tālr. 67365213

e-pasts: maris.spicka@kp.gov.lv

Iecietības programma ir efektīvākais instruments, lai "sāktu savu uzņēmējdarbības dzīvi no jauna". Tas nozīmē, ka, atzīstot dalību iecietības programmas vienošanā, uzņēmums ne tikai var iegūt atbrīvojumu no naudas soda un karteļa gadījumā no lieguma trīs gadus piedalīties publiskajos iepirkumos, bet tam ir arī iespēja atjaunot savu reputāciju. Sevišķi svarīgi ir izvērtēt iecietības programmas iespējas brīdī, kad uzņēmums plāno iegādāties kādu jaunu uzņēmumu jeb apvienoties. KP aicina ikvienu uzņēmumu pārdomāt savas darbības atbilstību KL regulējumam un gadījumā, ja ir saskatāmas iespējama pārkāpuma pazīmes, izmantot iecietības programmas iespējas.

Konkurences padomes prakse

2014. gads – auto tirgotāju kartelis

Sistemātiska darbību saskaņošana Auto tirgotāju starpā, vienojoties par piedalīšanos vai nepiedalīšanās noteikumiem iepirkumos, kuros tiek iegādātas *Volkswagen* zīmola automašīnas.

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumu SIA „SD AUTOCENTRS”, SIA „RIPO AUTOCENTRS”, [Iesniedzējs], SE „MOLLER BALTIC IMPORT”, SIA „MOLLER AUTO KRASTA”, SIA „MOLLER AUTO VENTSPILS”, SIA „MOLLER AUTO LATVIA”, SIA „Lauri Motors” darbībās”.*

Pieejams: <http://kp.gov.lv/files/pdf/pvsnXDKlpn.pdf>

2015. gads – demontāžas uzņēmumu kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties AS "Latvenergo" rīkotajā sarunu procedūrā "Patvertnes demontāža koka balstu ražotnē" (ID. Nr. IPR-23890).

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "E Būvvadība", SIA "Remontbūve", SIA "Eirotansmet" un SIA "Eirobūvmetāls" darbībās”.

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/H8VQxIxfhf.pdf>

2015. gads – mežizstrādes uzņēmumu kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņota darbības, piedaloties AS "Latvijas valsts meži" rīkotajā iepirkumā "Mežizstrādes pakalpojumu sniegšana, izstrādājot bojātu koku cirtes, 2014.-2017.gadā" (id. Nr. AS LVM MS RP_2014_126_).

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "Oga G", SIA "Amils", SIA "RT Kadiķi", SIA "AN Priede", SIA "Consultation Office", SIA "Riveros", SIA "Eko burkāns", SIA "Roluks", IK "LUUX", SIA "LK Forest" un SIA "Davos" darbībās”.

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/mwLmgSYSUn.pdf>

2015. gads – datoru tehnikas tirgotāju kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja organizētājā iepirkumā Nr. KNAB 2015/12 "Par planšetdatoru un portatīvo datoru iegādi”.

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "SIA Hannu Digital" un SIA "Expert Digital" darbībās".

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/zrvHUv0HRo.pdf>

2015. gads – medicīnas iekārtu tirgotāju kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties ārstniecības iestāžu organizētajos iepirkumos.

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "Optika un Diagnostika" un SIA "Arbor Medical Korporācija" darbībās".

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/lwu1ds020f.pdf>

2016. gads – medicīnas preču tirgotāju kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties vairākos iepirkumos par medicīnas preču iegādi.

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "OPTIKA&DENTIKA" un SIA "KJ SERVISS" darbībās".

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/EZEHEr79EB.pdf>

2017. gads – profesionālā skatuves aprīkojuma tirgotāju kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties vairākos iepirkumos saistībā ar profesionālo video, gaismas, skaņu iekārtu un skatuves aprīkojuma izplatīšanu un servisu.

Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu. "Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "SGS Sistēmas", SIA "Diogens Audio", SIA "Kompānija NA", SIA "PRO 1 STAGE", SIA "AJV grupa", SIA "Audiosonic", SIA "Audio AE", SIA "3S", SIA "SGM" un SIA "SOLAVI" darbībās.

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/OueDi1LYqp.pdf>

2022. gads – būvniecības uzņēmumu kartelis

Tirgus dalībnieku saskaņotas darbības, piedaloties SIA "Lyngson" rīkotajā un Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētā projekta Nr. 3.1.1.5/16/A/077 "Jaunu ražošanas telpu izveide" iepirkumā Nr. LYGSON-2016 "Ražošanas ēkas projektēšana un būvniecība".

Par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "PK Serviss", SIA "KORO BŪVE" un SIA "TAVS LAIKMETS" darbībās.

Pieejams:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/documents/20220728_KP_Afcos_l%C4%93mumprojekts_publica_versija_preciz%C4%93ts.pdf